

Creditnotes

Informatiebulletin voor kapitaalgoederenexporteurs, banken, internationaal opererende aannemingsbedrijven en ingenieursbureaus

Nieuw premiesysteem

Atradius Dutch State Business levert maatwerk voor project in Angola

Atradius Dutch State Business en Russische Alfa-Bank bundelen krachten

Panama: een dynamische economie tussen twee oceanen

Hoewel bij het redigeren van Creditnotes de grootst mogelijke zorgvuldigheid wordt betracht bestaat altijd de mogelijkheid dat bepaalde informatie na verloop van tijd verouderd of niet juist meer is. Atradius is dan ook niet aansprakelijk voor de gevolgen van activiteiten die worden ondernomen op basis van deze uitgave.

Inhoudsopgave

Nieuw premiesysteem

Seminar MKB exportversneller

Atradius Dutch State Business levert maatwerk voor project in Angola

Atradius Dutch State Business en Russische Alfa-Bank bundelen krachten

Panama: een dynamische economie tussen twee oceanen

Laatste Nieuws

Personeelwijzigingen

Overname van artikelen is toegestaan, mits integraal en met bronvermelding ISSN 1386-7598.

Nieuw premiesysteem *Waarom?*

Na jaren onderhandelen werd in februari 2010 een akkoord gesloten in de OESO over minimum-premies voor zowel overheidskopers als particuliere afnemers. Dit akkoord is een belangrijke stap op weg naar een meer gelijk speelveld voor exporteurs en banken van de OESO-landen. In het akkoord is bepaald dat de nieuwe premies in werking zullen treden per 1 september 2011, zodat alle exportkredietverzekeraars de tijd hebben gehad om hun systemen aan te passen.

Wat houdt dit akkoord in?

Het akkoord is onder te verdelen in een systeem voor debiteuren in de hoge-inkomenslanden (OESO-landenklasse 0) en die in de overige landen.

Voor de landen in OESO landenklasse 0 geldt (en gold) dat geen premies gevraagd mogen worden die onder marktprijzen liggen. Probleem was echter dat niet werd aangegeven hoe tot zo'n marktprijs te komen. In het nieuwe akkoord wordt verwezen naar de verschillende methoden die er zijn om tot een marktprijs te komen, waarvan enkele overigens al enige tijd door Atradius in de praktijk worden gebruikt. Het betreft methoden die in hun prijs het risico op een afnemer vertegenwoordigen, te weten:

- De hoogte van de rentemarge van het ongedekte deel van het exportkrediet
- Naamspecifieke obligaties (als de afnemer eigen obligaties uitgeeft);
- Naamspecifieke Credit Default Swaps (CDS);
- CDS Index, als de afnemer geen eigen CDS heeft;
- Het rendement op verhandelbare leningen aan de afnemer;

- Sectorspecifieke marktprijsstatistieken. Deze geven prijsindicaties van het kredietrisico voor een sector of een categorie afnemers, in geval naamspecifieke informatie niet voorhanden is;
- Gewogen gemiddelde kosten van de financiering van debiteur.

Toch is juist bij afnemers in landenklasse 0 nog veel te doen om tot een gelijk speelveld te komen, want het staat exportkredietverzekeraars vrij om uit deze methoden de geschiktste te kiezen. In het geval er geen bruikbare benchmark te vinden is, mag er voornamelijk teruggevallen worden op de OESO-premies voor landenklasse 1. In de praktijk is echter gebleken dat deze meestal (ver) beneden enige marktprijs liggen. Om oneerlijke concurrentie met niet risicodekkende premies te voorkomen, zijn gesprekken gaande om tot premies te komen die gebaseerd zijn op reeksen historische marktprijzen. Deze zullen door het gekozen lange tijdvak ook minder volatiel zijn dan de marktindicaties op een bepaald punt in de tijd of over een kort tijdvak. Wij houden u op de hoogte als er verdere ontwikkelingen zijn.

1	2	3	4	5	6	7
SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+
SOV/CCO	SOV/CCO	SOV/CCO	SOV/CCO	SOV/CCO	SOV/CCO	SOV/CCO
CC1 AAA to AA-	CC1 A+ to A-	CC1 BBB+ to BBB-	CC1 BB+ to BB	CC1 BB-	CC1 B+	CC1 B
CC2 A+ to A-	CC2 BBB+ to BBB-	CC2 BB+ to BB-	CC2 BB-	CC2 B+	CC2 B	CC2 B- of minder
CC3 BBB+ to BBB-	CC3 BB+ to BB-	CC3 BB-	CC3 B+	CC3 B	CC3 B- of minder	
CC4 BB+ to BB-	CC4 BB-	CC4 B+	CC4 B	CC4 B- of minder		
CC5 BB- of minder	CC5 B+ of minder	CC5 B of minder	CC5 B- of minder			

Sov+: beter dan de soeverein/centrale overheid;
CC0 tot CC5: de commerciële classificering, waarbij CC0 het beste risico is en CC5 het slechtste nog aanvaardbare risico;

AAA tot B-: de waardering van kredietbeoordelaars zoals Standard en Poor's

Het premiepercentage wordt bepaald door de landenklasse, de debiteurenklasse, het gedekte percentage en de looptijd van het krediet.

Prijzen voor afnemers in landenklassen 1 tot en met 7.

Voor particuliere afnemers in de landenklassen 1 tot en met 7 is een systeem ontworpen met vijf debiteurenklassen (van CC1 tot en met CC5) die meer risico in zich dragen dan de soeverein/centrale overheid, één klasse voor debiteuren die geacht worden hetzelfde risico te vertegenwoordigen als de centrale overheid (CC0) en één klasse voor afnemers die beter zijn dan de soeverein/centrale overheid van een land (SOV+).

Zie hieronder voor het schema van alle debiteurenklassen met bijbehorende externe kredietbeoordelingen.

Hoewel de uiteindelijk afgesproken prijsniveaus een compromis vormen, is de bodem in de premies gelegd door de berekende waarschijnlijkheid van een wanbetaling van debiteuren met een bepaalde kredietbeoordeling, een methode die ook door de internationale bureaus voor kredietbeoordeling wordt gebruikt. Zoals hierboven ook te zien is, worden afnemers in een bepaald land en met een bepaalde beoordeling in een categorie ingedeeld. Veel afnemers van onze klanten hebben echter geen externe beoordeling van een internationaal bureau. Wij zullen die volgens ons eigen systeem classificeren en dan vergelijken met de classificatie, zoals die hierboven gebruikt wordt.

Hieronder vindt u als voorbeeld een overzicht met de premiepercentages voor een transactie met een fabricatieduur van 1 jaar en 5 jaar nafinanciering.

Wat verandert er nu bij het huidige systeem en wat betekent dat voor de uitkomsten in de praktijk?

- Het belangrijkste verschil met het 'oude' systeem is dat er meer onderscheid mogelijk is bij het classificeren van particuliere afnemers en dan met name in de categorieën waar onze klanten veelal aan leveren (van BB+ tot B);
- Andere consequentie is dat de premies voor de centrale overheid en de monetaire autoriteit van een land gelijk zullen zijn, en lager dan tot nu toe;
- Ook is er voor sommige landen de mogelijkheid om afnemers beter te kwalificeren dan de monetaire autoriteit. Er mag dan tot 10% korting worden gegeven op de premie voor de monetaire autoriteit/centrale-overheidspremie.

Hoewel in sommige gevallen de premie hoger zal uitvallen dan voorheen, zullen er ook risico's zijn, en met name de betere risico's, die goedkoper zullen uitvallen. Al met al heeft het voor de totale premie in de portefeuille van de Staat weinig tot geen effect.

Ook is er een vereenvoudiging aangebracht in de kortingen die voor specifieke situaties mogelijk zijn. In het nieuwe premiesysteem zijn er twee mogelijkheden voor een korting op de landenpremie:

- Een structuur waarbij de toekomstige opbrengsten buiten het land van debiteur worden gehouden in combinatie met een rekening buiten het land van debiteur, waarop de opbrengsten gestort kunnen worden: met deze combinatie is een opschuiving van één landenklasse toegestaan, behalve voor afnemers in landenklasse 1;
- Lokale valutafinanciering. De omzetting van de schuld in lokale valuta op het moment van wanbetaling in een schuld in harde valuta (zgn. crystallization) is niet meer verplicht en er mag bij een lokale valutafinanciering een korting gegeven worden van maximaal 20% van de landenpremie

Premie		Landenklasse						
		1	2	3	4	5	6	7
Classificering	SOV+	0.48	0.68	0.95	1.31	2.01	2.70	3.00
	SOV/CC0	0.53	0.75	1.05	1.45	2.23	3.00	4.00
	CC1	0.75	0.99	1.27	1.65	2.43	3.20	4.25
	CC2	0.93	1.17	1.50	1.92	2.72	3.52	4.54
	CC3	1.07	1.39	1.69	2.15	2.99	3.96	
	CC4	1.34	1.67	2.04	2.53	3.47		
	CC5	1.79	2.10	2.49	3.07			

Kortingen op de debiteurencomponent van de premie kunnen gegeven worden voor:

- Een hypotheek op het verplaatsbare te exporteren goed: 25% korting;
- Hypotheek of pandrecht op een onderdeel van een groter geheel bijv. machines, turbines, etc. met als doel een betere positie bij incasso van eventuele vorderingen na schade-uitkering: 15% korting;
- Verpanding van opbrengsten uit het contract: 10% korting;
- Een verpande betaalrekening; 10% korting.

De eerste twee kortingen kunnen niet worden gecombineerd en in totaal mag er niet meer dan 35% korting gegeven worden op de debiteurenpremie.

Tenslotte is er in het akkoord nog voorzien in uitgebreide rapportageverplichtingen om ook de convergentie van de classificatie van de debiteuren, nu in principe de verantwoordelijkheid van elke lidstaat, te bevorderen.

De internetcalculator zal aan het nieuwe systeem worden aangepast.

Wilt u meer informatie over dit onderwerp, dan kunt u contact opnemen met Bert de Jongh, Senior International Affairs & Insurance Advisor, bert.de.jongh@atradius.com tel nr 020-553 2084.

Seminar over de nieuwe premiesystematiek

Graag nodigen wij u uit voor een bijeenkomst over de nieuwe premiesystematiek. Na een korte inleiding van Johan Schrijver, Managing Director van Atradius Dutch State Business, zal nader worden ingegaan op het OESO-akkoord en de consequenties voor exporteurs en banken in Nederland.

De bijeenkomst vindt plaats op dinsdag 20 september 2011, op ons kantoor, David Ricardostraat 1, te Amsterdam. Na ontvangst met koffie om 15.30 uur begint het programma om 16.00 uur en duurt tot 17.30 uur. Na afloop is er tot 18.30 uur een borrel en gelegenheid tot het stellen van verdere vragen aan onze medewerkers.

Indien u deze bijeenkomst bij wilt wonen, kunt u dit melden aan Monique Duns (e-mail: monique.duns@atradius.com, tel. 020 5532329).

Seminar MKB exportversneller

In februari van dit jaar is de MKB exportversneller gelanceerd. In de Creditnotes van februari j.l. hebben wij hierover uitgebreid bericht. Op onze website hebben wij een pagina aan dit onderwerp gewijd, waar u o.a. een brochure en een speciaal aanvraagformulier kunt vinden.

Om meer bekendheid aan dit product te geven organiseren FME, Rabobank, Atradius Credit Insurance en Atradius Dutch State Business een seminar over de MKB exportversneller.

Tijdens het seminar staan het belang van de technologische industrie in het algemeen, en de kapitaalgoederenexport in het bijzonder, centraal. Daarbij wordt in een aantal korte sessies de vraag beantwoord hoe exportfinanciering en exportkredietverzekering verantwoord kunnen worden ingezet om de export door het mkb verder te laten groeien. Aan het einde van het seminar kunt u uw specifieke casus voorleggen aan de verschillende adviseurs.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- De inzet van exportfinanciering en exportkredietverzekering voor uw exportgroei.
- Het nut en de voordelen van een exportkredietverzekering
- Specifieke uitleg over de verschillende instrumenten
- Quick-scan voor de specifieke mogelijkheden voor uw bedrijf

Het seminar vindt plaats op vrijdag 30 september, van 13.30 uur tot 17.30 uur op het Rabobank hoofdkantoor te Eindhoven.

U kunt zich aanmelden op onze website via het nieuwsartikel: Nieuwe datum seminar: "Laat uw export groeien: beperk uw financieel risico".

Of u kunt contact opnemen met Stephan Naber (stephan.naber@atradius.com) tel nr 020 5532204.

Dutch State Business levert maatwerk voor project in Angola

Heerema Marine Contractors (HMC) zocht financiering voor een project in Angola zonder betalingsgarantie. Dankzij de constructieve samenwerking tussen HMC, Atradius en ING is een maatwerkpolis tot stand gekomen waardoor de financiering tot stand kon komen.

Project

HMC uit Leiden voert in Angola een aantal offshorecontracten uit voor een oliemaatschappij. HMC voert deze contracten uit met haar schip de Balder. Om ervoor te zorgen dat de Balder zijn taken efficiënt kan uitvoeren heeft HMC een complete werf in Angola laten bouwen. Deze werf verleent ondersteunende diensten voor offshorewerkzaamheden, zoals opslag, distributie en laswerk.

Financieringsbehoefte

De werf is eigendom van een joint venture tussen HMC en haar lokale partner. Gezien de grote exportbelangen, zowel bij de bouw van de werf als bij de achterliggende offshorecontracten, heeft HMC vervolgens Atradius Dutch State Business en ING benaderd om de joint venture van een financiering te voorzien. De terugbetaling van de financiering zou uit de exploitatie van de werf moeten komen.

Uitdagingen

Al snel werd duidelijk dat het geen recht-toe-recht-aan financiering zou kunnen worden. De joint-venture is een nieuw bedrijf zonder enige financiële historie in een exotisch land. Atradius was weliswaar bereid om de politieke risico's van deze projectfinanciering voor 98% namens de staat af te dekken met een financieringspolis, maar verlangde een significant eigen risico van de bank ten aanzien van het commerciële risico.

Atradius hecht bij dergelijke projectrisico's namelijk sterk aan het delen van de risico's met de betrokken banken. Echter, een relatief groot eigen risico voor een project in een exotisch land brengt een flink kapitaalbeslag voor de financierende bank met zich mee. Dit bleek moeilijk te accommoderen voor de bank.

Maatwerkoplossing

Alliedie de partijen, HMC, Atradius en ING, bleken gelukkig bereid om de nodige energie te steken om de financiering toch tot stand te brengen. Uiteindelijk ging het erom om de risico's te beperken en te herverdelen, zodanig dat het project toch financieerbaar zou worden.

De belangrijkste elementen van de maatwerkoplossing zien er als volgt uit:

- Allereerst wordt de inkomstenstroom van de joint-venture niet via Angola geleid, maar rechtstreeks naar een Nederlandse bankrekening. Hierdoor worden de risico's, zoals het transferrisico, beperkt en verviel de onvoorzekerde zekerheidseis (zoals die voor het landenbeleid van Angola geldt).
- HMC toonde zich bereid om voor een langjarige periode diensten van de werf af te nemen. Hierdoor zal de werf onder normale omstandigheden zich verzekerd weten van voldoende omzet om de lening te kunnen terugbetalen.
- Toch zijn nog niet alle projectrisico's hiermee weggenomen. Denk bijvoorbeeld aan de situatie waarin de werf, als gevolg van gebeurtenissen buiten zijn invloedssfeer, niet in staat is om zijn verplichtingen jegens haar afnemers na te komen. Als de werf zijn diensten niet kan aanbieden kan het hiervoor ook geen rekening versturen. Het gevolg is dat de terugbetaling van de lening in gevaar kan komen. Om dit type risico weg te nemen, heeft Atradius een uitgebreide dekking verstrekt. Deze uitgebreide dekking heeft tot gevolg dat schade die voortvloeit uit de hierboven beschreven omstandigheid voor 98 % is gedekt.

Conclusie

HMC heeft zich sterk gemaakt om te laten zien dat zij zonder meer gelooft in de commerciële kant van hun project. Atradius heeft extra dekking gegeven voor commerciële schade-oorzaken als gevolg van overmacht. ING, tot slot, heeft een uiterste inspanning geleverd om toch het eigen risico van dit project in de boeken te nemen. Juist doordat alle partijen op hun eigen manier hebben getoond dat ze in het project geloven, is de financiering ervan ondanks alle uitdagingen toch tot stand gekomen.

Wilt u meer informatie over dit onderwerp dan kunt u contact opnemen met Evert Jan van Vrouwerff, Senior Project Finance Manager, op telnr. 020 553 3168 of per email: evertjan.van.vrouwerff@atradius.com

Atradius Dutch State Business en Russische Alfa-Bank bundelen krachten

Stimulans voor export naar Rusland

Atradius Dutch State Business en Alfa-Bank - de grootste particuliere bank van Rusland - hebben een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Het doel van de samenwerking is de export van Nederlandse kapitaalgoederen naar Rusland verder te stimuleren en tevens Nederlandse aannemers die in Rusland infrastructurele werken uitvoeren te ondersteunen.

Atradius Dutch State Business verzekert al tientallen jaren betalingsrisico's die Nederlandse bedrijven en hun financiers lopen tijdens het zakendoen met Rusland. Op Rusland is namens de staat op het ogenblik voor bijna een half miljard euro aan lopende en voorgenomen exporttransacties in dekking. Belangrijke sectoren zijn olie en gas, landbouw en machines. Peter Coremans van WEMO Nederland, leverancier van machines voor de plaatverwerkende industrie: "Wij hebben dankzij de verzekering van Atradius verschillende transacties met Russische klanten succesvol kunnen afsluiten."

Nederlandse exporteurs kunnen uiteraard een concurrentievoordeel behalen bij export als zij aan hun afnemers ook financiering aanbieden. Met dekking van Atradius Dutch State Business zijn banken vaker bereid deze financiering te verschaffen. Bij export naar Rusland kan vervolgens een Russische bank, zoals Alfa-Bank, dan optreden als leningnemer of als betalingsgarant voor de afnemer. Atradius Dutch State Business en Alfa-Bank stemmen hiervoor hun faciliteiten op elkaar af.

Johan Schrijver, managing director van Atradius Dutch State Business: "Er is sprake van een groeiende belangstelling van Nederlandse ondernemingen die naar Rusland, één van de BRIC-landen, willen exporteren. Met onze dekking willen wij exporteurs en hun financierende banken steunen om deze export mogelijk te maken."

Wilt u meer weten over dit onderwerp, dan kunt u contact opnemen met Vinco David, hoofd International Relations, Development & Marketing, vinco.david@atradius.com, tel nr 020-553 2333.

Panama: een dynamische economie tussen twee oceanen

Met een oppervlakte van bijna twee keer Nederland en zo'n 3,5 miljoen inwoners is Panama een bescheiden markt in Midden-Amerika. Maar potentieel is het land belangrijk voor het internationale bedrijfsleven, vooral in de aannemerij-branchen. Daar waar Atlantische Oceaan en Stille Oceaan elkaar bijna raken, ligt het 81 kilometer lange Panamakanaal. Sinds de moeizame voltooiing in 1914 is dit de belangrijkste waterweg op het Amerikaanse continent en de levensader voor de Panamese economie.

Enorme investeringen

Het onderhouden van het kanaal is voor Panama dus van grote betekenis. Niet alleen voor de directe deviezeninkomsten, maar ook voor de indirecte effecten op de bedrijvigheid langs het kanaal. Met de instelling van belastingvrije zones heeft de overheid de binnenlandse economie een belangrijke stimulans gegeven. Tal van internationale instellingen, in het bijzonder in de financiële wereld, hebben zich hier gevestigd zodat de relatief kleine economie zich heeft weten te ontwikkelen tot een regionaal belangrijke dienstverlener, met name financiële dienstverlening.

Uiteraard heeft zo'n afhankelijkheid van de wereldeconomie ook keerzijden. Dat bewees de mondiale recessie van 2009. Maar zelfs toen kon Panama een positief groeicijfer noteren, zij het veel lager dan gebruikelijk. Vanaf 2010 zit de conjuncturele vaart er echter weer goed in. De economie groeide in volume met 7,5%, waarmee Panama tot de meest dynamische economieën op het westelijk halfrond behoorde. Voor 2011 en 2012 duiden de schattingen eveneens op hoogconjunctuur.

Het zijn de mega-investeringen in het kanaal die de economie stimuleren. Na de goedkeuring van de bevolking in een referendum is de verdieping en uitbreiding van het kanaal ter hand genomen. Deze investering vergt een bedrag van zo'n \$ 5,3 mrd. Het wordt opgebracht door Panama zelf alsmede door vier multilaterale en een bilaterale kapitaalverschaffers. De Autoridad del Canal de Panama is de autonome overheidsinstelling die het operationele en financiële beheer van de waterweg voert. De hele investering duurt nog tot de voltooiing in 2014, een eeuw na de ingebruikname, en dan moet de uitbreiding worden terugverdiend met meer (en vooral grotere) schepen en wellicht hogere tarieven.

Economische dynamiek

Vanzelfsprekend geeft zo'n mega-investering een enorme impuls aan een relatief kleine economie zoals die van Panama. Het grote infrastructurele werk heeft uitstralings-effecten naar andere sectoren van de economie, toeleveranciers, transporteurs en lokale aannemers. Behalve het kanaal is ook de uitwerking van het verloop van de Amerikaanse economie voor Panama van groot belang.

Het Panamakanaal

Creditnotes

Van de Panamese export van goederen wordt zeker de helft afgezet in de Verenigde Staten. Een steeds belangrijker factor in het conjunctuurverloop wordt overigens ook China. Alles samengevat hebben dus zowel de investeringen in de vrijhandelszone rond het kanaal als de mondiale conjuncturele opleving Panama de hoge economische groeicijfers van de laatste jaren bezorgd.

Een probleem voor de monetaire autoriteiten in zo'n dynamische economie is altijd het onder controle houden van de inflatie. In Panama ontbreekt een Centrale Bank en is de US dollar wettig betaalmiddel. Dat betekent dat het inflatietempo min of meer gelijk moet zijn aan dat in de Verenigde Staten. Dat is echter niet het geval; de geldont-

waarding in Panama is structureel hoger en vereist zodoende een rente die ook hoger is dan de Amerikaanse om op termijn concurrentieverlies van Panamese bedrijven op de exportmarkt te voorkomen.

Een andere risicofactor is de eenzijdige oriëntatie op de financiële dienstverlening. Traditionele sectoren zoals de landbouw zijn in betekenis voor de economie teruggefallen maar scheppen altijd wel relatief veel arbeidsplaatsen. Zo kan het gebeuren dat een snel groeiende economie zoals die van Panama toch ook nog een relatief hoge werkloosheid heeft. Landelijk gezien ligt het accent van de bedrijvigheid teveel op de Kanaalzone; de overige regio's van Panama blijven achter.

Grote externe financieringstekorten

Ook voor de extern-financiële positie heeft een diensteneconomie bepaalde consequenties. Zo vertoont de handelsbalans een abnormaal groot tekort: het land voert immers veel meer goederen in dan uit. Deze grote tekorten worden deels gefinancierd met inkomsten uit de dienstverlening, ook wel het onzichtbare handelsverkeer genoemd. Maar zelfs met deze revenuen meegerekend heeft Panama zeer grote tekorten op de lopende rekening van de betalingsbalans. In 2011 beliep dit tekort zelfs een excessief hoge 11% van het bruto binnenlands product (BBP). Zo'n tekort moet een land maar kunnen financieren, wil het niet snel op de deviezenreserves interen. In Panama is dat gelukkig het geval. Omvangrijke kapitaalstromen komen het land binnen: particulier kapitaal dat belegging zoekt bij banken en overheidskapitaal dat wordt aangewend voor de investering in het Panamakanaal. Op deze wijze is de buitenlandse schuld van het land wel sterk opgelopen, tot ongeveer de helft van het BBP. De daaruit voortvloeiende betalingsverplichtingen moeten ieder jaar kunnen worden opgebracht maar met een schuldendienstquote van nog geen 10% zal dat zeker lukken. De investeringen in het Kanaal gaan immers revenuen opleveren vanaf de voltooiing in oktober 2014.

Politiek stabiel

Altijd een randvoorwaarde voor de betaalcapaciteit van een land is de politieke toestand. Die is in Panama zonder meer stabiel. Iedere vier jaar vinden algemene verkiezingen plaats, de laatste waren in 2009. Toen behaalde de Alianza por el Cambio een meerderheid in het Congres; ACP-leider Ricardo Martinelli werd de nieuwe president tot 2014. De grootste opgave voor de regering is de bestrijding van de drugsgelateerde criminaliteit. Hoewel nog gering in vergelijking met sommige landen in de regio, moeten de autoriteiten er alles aan doen om een geweldspiraal zoals voorheen in Colombia te voorkomen. Hand in hand hiermee gaan de bestrijding van corruptie en het versterken van het overheidsgezag.

De relaties van Panama met de beide buurlanden Colombia en Costa Rica zijn uitstekend, en ook de voor de economie zo vitale betrekkingen met de Verenigde Staten zijn stabiel. Er is de Panamese regering veel aan gelegen om het bilaterale handelsakkoord dat de regeringen van beide landen hebben gesloten, door het Congres in Washington aanvaard te krijgen, tot nu toe zonder resultaat. Wellicht dat na de Amerikaanse verkiezingen in 2012 de ratificatie meer vaart krijgt.

Kortom, een positief oordeel met betrekking tot de kredietwaardigheid van Panama heeft instituten zoals Fitch, Moody's en Standard and Poor's in 2010 aanleiding gegeven om het land te promoveren naar investeringskwaliteit. Voor Atradius is de sterke economische prestatie van het land reden om de nog overgebleven restricties in het landenbeleid voor rekening van de staat op te heffen en voortaan geen bijzondere beperkingen meer toe te passen voor exportkredietverzekering met afnemers in Panama. Atradius Dutch State Business had eind juni 2010 voor ruim 36 mln euro aan polissen op het land uitgereikt.

Wilt u meer informatie over dit onderwerp dan kunt u contact opnemen met Paul Burger, Senior Economist, paul.burger@atradius.com, tel nr 020-5532332.

Kerngegevens Panama

	2009	2010	2011	2012
Reële economische groei (% p.j.)	2,4	7,5	6,8	5,5
Inflatie (% p.j.)	2,4	3,4	5,5	5,0
Saldo lopende rekening betalingsbalans (% BBP)	-0,2	-11	-11,8	-12,8
Buitenlandse schuld (% BBP)	57	51	47	45
Internationale reserves (in mnd invoer)	4,6	3,6	4,4	4,3

Landenbeleid

Wijzigingen landenbeleid

Maleisië

Wegvallen voorwaardelijke zekerheidseis

Beleid: geen beperkingen onder een signaleringsplafond van 1500 mln euro
Landenklasse 2

Oekraïne

Omzetting van de onvoorwaardelijke zekerheidseis in een voorwaardelijke

Beleid: Onherroepelijk accreditief, bankgarantie of centrale overheidsgarantie (voorwaardelijk) onder een signaleringsplafond van 400 mln euro
Landenklasse 7

Panama

Wegvallen voorwaardelijke zekerheidseis

Beleid: geen beperkingen onder een signaleringsplafond van 450 mln euro
Landenklasse 3

Swaziland

Dekking op centrale overheid opgeschort

Beleid: particuliere kopers, overheidsbedrijven en banken: case-by-case beleid onder een signaleringsplafond van 50 mln euro
Landenklasse 6

Turkmenistan

Introductie reguliere EKV dekking

Beleid: Onherroepelijk accreditief, bankgarantie of garantie Ministerie van Financiën (onvoorwaardelijk) onder een signaleringsplafond van 100 mln euro
Maximale kredietduur 7 jaar
Landenklasse 6

Wijziging landenklasse

Uruguay: 3 (was 4)

Laatste Nieuws

Exporteursbijeenkomst

De exporteursbijeenkomst zal dit jaar plaatsvinden op donderdag 10 november vanaf 15.30 uur op ons kantoor in Amsterdam. Als gastspreker zal optreden Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie Henk Bleker. In de Creditnotes van oktober zullen we hier uitgebreider aandacht aan besteden.

Personeelswijzigingen

M.i.v. 1 juli is Marije Hensen in dienst getreden als environmental & social advisor. Hiervoor was zij in dienst van de gemeente Haarlemmermeer.

M.i.v. 1 augustus is eveneens Arjen Walbroek in dienst getreden als environmental & social advisor. Hiervoor was hij werkzaam bij Tebodin.